

De schenking van aandelen door een overschrijving in het aandelenregister: dan toch een rechtsgeldige schenking?

1. FEITEN IN HET KORT

In casu ging het om een **ongehuwd** koppel, waarbij meneer aanvankelijk alle aandelen van een BVBA bezat.

In 2010 droeg meneer een fractie van de aandelen van deze BVBA over aan mevrouw. Er werd naar aanleiding van deze overdracht **geen enkel document** opgemaakt. De overdracht werd **overgeschreven** in het aandelenregister, hetgeen het enige geschrift is dat van deze overdracht getuigt.

Enige tijd later liep hun relatie op de klippen. Meneer wenste toen de overgedragen aandelen terug in handen te krijgen en argumenteerde dat de overdracht een **nietige schenking** had uitgemaakt. Hij baseerde zich daarvoor op de klassieke opvatting dat de schenking van aandelen op naam uitsluitend bij notariële akte zou kunnen. Meneer wendde zich dus tot de rechtbank om de nietigheid van deze schenking te horen uitspreken en aldus de aandelen terug in zijn bezit te krijgen.

2. DE KLASSIEKE VISIE

Vanuit de klassieke visie (voornamelijk Nederlandstalig België) wordt beargumenteerd dat een schenking van aandelen op naam enkel en alleen kan gebeuren door een notariële schenkingsakte (931 BW). De wetgever beschouwt de notariële akte immers als basisvorm aan de hand waarvan een schenking dient te gebeuren. Toch is dit principe niet absoluut : een schenking kan ook rechtsgeldig gebeuren middels de handgift, de vermomde schenking of de onrechtstreekse schenking.

3. DE ONRECHTSTREEKSE SCHENKING VAN AANDELEN OP NAAM – TWEË STREKKINGEN

Centraal staat de vraag of de wijziging die aangebracht wordt in het aandelenregister *an sich* wel een eigendomsoverdracht (kan) inhouden, dan wel of dit slechts de uitvoering of de bevestiging

inhoudt van een eerder tot stand gekomen overdracht van dat aandeel.

Een **eerste strekking** luidt dat de inschrijving op zichzelf eigendomsoverdragend is, daarbij steunend op (oud) artikel 504 Wetboek van Vennootschappen (W. Venn.) dat stelt :

“De overdracht van effecten op naam geschiedt door een verklaring van overdracht, ingeschreven in het register van de betrokken effecten en gedagtekend en ondertekend door de overdrager en de overnemer of door hun gevolmachtigden.” Een gelijkaardige bepaling voor de BVBA was voorzien in (oud) artikel 250 W. Venn.

Indien de overdracht van aandelen bijgevolg **“geschiedt”** door een verklaring van overdracht, dan verschaft dit register wel degelijk een titel voor eigendomsoverdracht, aldus een eerste strekking. In die optiek kan dan ook worden besloten dat ten gevolge van dit eigendomsoverdragend karakter van het register, een geldige (onrechtstreekse) schenking tot stand kan komen.

De **tweede strekking** luidt enigszins anders, ervan uitgaande dat aan (oud) artikel 504 W. Venn. een andere draagwijdte toegekend dient te worden. Deze strekking is van oordeel dat de **inschrijving** in het register slechts een **bewijsmiddel** is, van een **aandelenoverdracht** die de aanpassing in het aandelenregister **voorafging**. De overdracht moet volgens deze strekking dan ook te gebeuren met eerbied voor de regels die haar beheersen. Voor een eigendomsoverdracht door een koop-verkoop bijvoorbeeld, volstaat de loutere wilsovereenstemming van partijen. De inschrijving dient dan tot tegenstelbaarheid aan de vennootschap en aan derden.

Past men eenzelfde redenering toe voor de schenking van aandelen, dan komt men tot het besluit dat een notariële akte noodzakelijk is. De overdracht door overhandiging is immers niet mogelijk voor onlichamelijke goederen, zoals aandelen. Dat betekent dat – volgens een tweede strekking – de schenking van de aandelen moet gebeuren bij notariële akte. **Pas daarna** dient het aandelenregister aangepast te worden, om het in overeenstemming te brengen met de toestand na schenking.

Het is deze tweede strekking die in het Nederlandstalige landgedeelte als klassiek wordt aangenomen – en welke daar ook relatief grote aanhang kent.

4. EENZELFDE BENADERING ONDER HET NIEUWE VENNOOTSCHAPSRECHT?

Zoals aangehaald was de ruime lezing van het wetboek van vennootschappen, waar men stelde dat de overdracht van effecten “*geschiedde*” door de inschrijving in het register, problematisch voor deze tweede strekking. Er werd getwijfeld of de wetgever wel een eigendomstitel aan een inschrijving wenste toe te kennen.

Het nieuwe vennootschappenwetboek neemt alvast de twijfel onder (oude) artikel weg: de overdracht van de aandelen gebeurt naar de regels van het **gemeen recht**. De inschrijving in het register dient slechts tot tegenstelbaarheid daarvan. Enige inschrijving in het aandelenregister is dus, conform het nieuwe vennootschapswetboek, niet eigendomsoverdragend.

Dit lijkt de tweede strekking alvast te bevestigen!

5. HET ARREST VAN HET HOF VAN BEROEP VAN ANTWERPEN VAN 12 JUNI 2019, WAT NIEUWS?

Meneer hield voor dat de overdracht van het aandeel een schenking had uitgemaakt, die nietig was omdat het vormvoorschrift van artikel 931 BW niet werd gerespecteerd. Deze schenking was immers niet gebeurd middels een notariële akte. In het verlengde van de traditionele visie, argumenteerde hij dat het register enkel uitvoering gaf aan een **eerder** tot stand gekomen overdracht, die eigenlijk bij notariële akte had moeten gebeuren daar het een schenking betrof. En aangezien partijen bevestigen dat het aandeel ten titel van schenking werd overgedragen, en aangezien er geen notariële akte voorlag, zou dan de schenking vernietigbaar geweest zijn.

Het hof van beroep komt evenwel tot een andere conclusie.

Het hof verwijst naar artikel 938 BW dat stelt dat “*de behoorlijk aangenomen schenking is voltrokken door **deenkele toestemming** van de partijen; en de eigendom van de geschonken goederen gaat over op de begiftigde, zonder dat enige andere overgave vereist is.*”

Dit artikel moet volgens het hof zo worden gelezen dat – voor zover de partijen het eens zijn over voorwerp en modaliteiten – de schenking door de **loutere wilsovereenstemming** is voltrokken.

Het hof erkent uiteraard dat artikel 931 BW voorhoudt dat “*alle akten houdende schenking worden verleden voor de notaris*”, maar stelt – terecht - vast dat er *in casu* geen sprake is van een “akte”. Volgens het hof veronderstelt het woord “akte” dat er een geschreven overeenkomst werd opgemaakt, met daarin opgenomen de schenking. **Als** een dergelijke overeenkomst bestaat, zo oordeelt het hof, **dan** moet ze de vorm van een notariële akte aannemen, en dit op straffe van nietigheid. Maar als er **geen akte** is kan ze ook **niet nietig** zijn.

En dus, zo stelt het hof, is de inschrijving in het register te beschouwen als een loutere

bevestiging van een door **wilsovereenstemming** tot stand gekomen schenking. De schenking is bijgevolg **geldig**.

6. BESLUIT

De overdracht van aandelen door loutere overschrijving op naam van de partner, zonder verdere stukken, is niet zonder risico. Klassiek wordt immers aangenomen dat dan geen geldige schenking voorligt – hetgeen kan leiden tot de nietigheid ervan. Deze werkwijze wordt dan ook door nagenoeg alle adviseurs afgeraden. Dat het Hof te Antwerpen hierover nu geheel anders oordeelt, wekt dan ook verbazing.

Het nieuwe vennootschapsrecht lijkt deze werkwijze nog meer uit te hollen, nu het expliciet verwijst naar het gemeen recht voor de overdracht van aandelen en aan het register slechts bewijswaarde toekent.

Wie zich een schenking van aandelen voorneemt, doet er goed aan steeds gespecialiseerd advies in te winnen. Enkel op die manier, met een correcte en grondige analyse van de omstandigheden, kunnen de correcte maatregelen voorgesteld worden.

Auteur: Dirk De Groot, Partner Sherpa Law